

לפרשת החודש

קביעת הזמנים ע"י יושבי ארץ ישראל

בפרשת החודש אנו קוראים (שמות, י"ב):

החודש הזה לכם ראש חדשים, ראשון הוא לכם לחודשי השנה.

חז"ל למדו מכך, שמצוה לקדש חודשים ולעבר שנים.

ובענין זה יש רמב"ם מחודש. כותב הרמב"ם בספר המצוות (עשין קנג):

המצוה הקני"ג היא שציונו יתברך לקדש חדשים ולחשב חדשים ושנים. וזו היא מצות קידוש החודש והוא אמרו יתעלה: "החודש הזה לכם ראש חדשים". ובא הפירוש שעדות זו תהא מסורה לכם, כלומר שמצוה זו אינה מסורה לכל איש ואיש כמו שבת בראשית, שכל איש ימנה ששה ימים וישבות בשביעי, כשיראה כל איש ואיש גם כן הלבנה שיקבע היום ראש חודש... אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולת בית דין הגדול לבד ובארץ ישראל לבד... החשבון הזה שנמנה אותו היום ונדע בו ראשי החדשים והמועדים אי אפשר לעשותו אלא בארץ ישראל לבד... ובכאן שורש גדול מאד משרשי האמונה, לא ידעה ולא יתבונן במקומו אלא מי שדעתו עמוקה: וזה שהיותנו היום בחוצה לארץ מונים במלאכת העיבור שבידנו, ואומרים שזה היום ראש חודש, וזה היוב יום טוב, לא מפני חשבוננו נקבעו יום טוב בשום פנים אלא מפני שבית דין הגדול שבארץ ישראל כבר קבעוהו זה היום ראש חודש או יום טוב... ואני אוסיף לך באור: אילו אפשר, דרך משל, שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל, חלילה לאל מעשות זאת כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל, ולא יהיה שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנסמך בארץ, הנה חשבוננו זה לא יועילנו אז כלום בשום פנים, לפי שאין לנו לחשב חדשים ולעבר שנים בחוצה לארץ אלא בתנאים הנזכרים, כמו שבארנו, כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. וכשיתבונן מי שיש לו שכל שלם לשונות התלמוד בכונה הזאת יתבאר לו כל מה שאמרנוהו ביאור אין ספק בו.

לפי הרמב"ם, אפילו בזמן הזה, שאין מקדשין את החודש על פי הראיה - לוח השנה נקבע לפי ארץ ישראל. בני חוץ לארץ קובעים את החודש, בזכות כך שבני ארץ ישראל עושים זאת. אחרת - החשבון לא מועיל!

הרמב"ן בהשגות שם חולק על הרמב"ם, וז"ל:

ידעתי כי שיכלי אינו שלם ובריא בתלמוד, ועם כל זה, אינני חושד אותו להיות חולה או בלתי שלם בדבר זה. שמן הידוע כי קדוש החודש ועיבור שנה צריכין מומחין, כלומר ב"ד שנסמכו בארץ הסמיכה הידועה בתלמוד איש מאיש עד משה רבינו... ודבר גלוי הוא שהיום מכמה שנים בטלו סמוכין מארץ ישראל... שיקדשו על פי הראייה או על פי החשבון... הלל הנשיא, בנו של רבי יהודה הנשיא, שתקן חשבון העיבור, הוא קדש חדשים ועבר שנים הראויין להתעבר לפי מציון עד שיבוא אליהו... שהוא... ראה שיתבטלו המועדות מפני הפסד הסמיכה... ועמד ותיקן החשבון וקדש ועיבר בו חדשים ושנים עד שיבנה בית המקדש...

לדעת הרמב"ן, מאז שאין סמוכין, כבר לא קובעים את החודשים על פי ארץ ישראל, אלא על פי לוח שנה קבוע, על פי הלוח שכבר תיקן הלל לדורות.

בניגוד לרמב"ן, הרמב"ם, כאמור, פוסק, שאף בזמן הזה מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. החדשים ניקבעים על פי יושבי ארץ ישראל! אנו, יושבי ארץ ישראל, קובעים את החדשים עבור כל עם ישראל! אף שמדפיסים לוחות שנה בכל רחבי העולם, תוקפם של החדשים בגלות, הוא רק בזכות ההכרזה על החדשים בארץ ישראל. אם, חלילה לה' מלעשות זאת, לא היו יהודים כלל בארץ ישראל, לפי הרמב"ם, היה מתבטל קביעת החדשים, וממילא היו מתבטלים כל החגים! למרות שיש בחוץ לארץ גאונים, גדולים, תלמוד בבלי, אך בלי יהודים בארץ ישראל אי אפשר. בזכות היהודים בארץ ישראל, משתמרת קביעת החדשים והזמנים, וזו זכות גדולה של היהודים בארץ ישראל.

בכל שבת מברכין, לפני שמכריזין על החודש ומברכין את החודש, אני מזכיר לציבור בבית הכנסת את הענין הזה, את המשמעות של קביעת החדשים על ידי יושבי ארץ ישראל, ואת הזכות הגדולה שלנו פה בארץ ישראל.

ע"פ זה מובן מדוע כשאנו מברכים את החודש אנו אומרים "מי שעשה ניסים... תוא... יקבץ נידחינו... חברים כל ישראל" - אנחנו בארץ ישראל במעלה כל כך גדולה, שלנו ניתנה זכות קביעת החדשים, זכות קביעת הזמנים, ואנו מתפללים שכולם, כל שאר עמנו, יזכו כמונו לבוא לארץ ישראל, ולא ישארו בגלות הנוראה.

גלות זה טרף חזיר! גלות זה יותר גרוע מטרף חזיר! גלות זה עבירה בקביעות, גלות זה ממש כל גופו נמצא לגמרי בתוך עבירה!

ולכן, בהמשך ברכת החודש, אנו אומרים: "יחדשהו הקב"ה עלינו ועל כל עמו בית ישראל בכל מקום שהם לטובה ולברכה". אנו, שבארץ ישראל, אלו שקובעים ומברכים את החודש. בכל מקום אחר עושים זאת רק מכוחנו. לכן אנו מתפללים מפה, על כל עמו ישראל בכל מקום שהם.

זאת המעלה הגדולה שלנו פה בארץ ישראל. מצוה לפרסם את הרמב"ם הזה, שידעו את המעלה הגדולה של היהודים בארץ ישראל, לעומת אלו שעדיין בגלות.